

Aan:
de voorzitter en leden van
Provinciale Staten van Drenthe

Assen, 5 december 2023
Ons kenmerk 49/5.7/2023001677
Behandeld door thema Cultuur, Maatschappij en Vrijtijdseconomie
Onderwerp: Startnotitie Agenda Recreatie en Toerisme
Status: Verzoek om zienswijze

Geachte voorzitter/leden,

Hierbij verzoeken wij u ons uw zienswijze kenbaar te maken met betrekking tot de ontwikkeling van de Agenda Recreatie & Toerisme (R&T). Met de Agenda R&T geven wij het provinciaal beleid vorm. Wij spelen in op maatschappelijke ontwikkelingen en opgaven (met name in het landelijk gebied) en de ambities uit het Coalitieakkoord 'Samen bouwen we Drenthe! 2023-2027'.

In de afgelopen jaren zagen wij het belang van de vrijetijdsector groeien. Tijdens de coronacrisis herontdekten wij ons eigen land en onze eigen provincie. Het merendeel van de dagbezoekers zijn onze eigen inwoners. Wij zien dat recreatie en toerisme op verschillende manieren bijdragen aan welzijn en welvaart in Drenthe. Denk aan een positieve bijdrage aan gezondheid en ontspanning, het voorzieningenniveau (behoud supermarkt, zwembad, musea, OV), werkgelegenheid (1 op de 14 banen) en bestedingen (met 7 miljoen overnachtingen per jaar en € 645 miljoen bestedingen in 2022).

In de bijgevoegde startnotitie wordt ingegaan op de maatschappelijke opgaven, ontwikkelingen, de rol en taken van de provincie met betrekking tot R&T en worden enkele uitgangspunten geformuleerd voor de Agenda R&T. Verder worden de mogelijkheden voor participatie en het proces van de ontwikkeling van de Agenda R&T nader toegelicht.

Met de startnotitie wordt u in een vroegtijdig stadium betrokken bij het opstellen van de Agenda R&T. Daarnaast willen wij door middel van een bewonersonderzoek in beeld krijgen waar de inwoners behoefte aan hebben voor hun vrijetijdsvoorzieningen en hoe de vrijetijdsector kan bijdragen aan een hoge(re) kwaliteit van leven. Wij geven hiermee een praktische invulling aan ons voornemen om verbindend te besturen in contact met onze inwoners. Met het bewonersonderzoek willen wij inzicht krijgen in:

- de vrijetijdsbehoeften van de Drenten
- de meerwaarde van R&T die de Drenten al dan niet ervaren

Wij stellen voor om het Drents Panel te benutten. Het Drents panel heeft een representatieve verdeling naar leeftijd, geslacht en postcodegebied, gecombineerd met een hoge respons. Wij betrekken de inzichten uit het onderzoek bij het opstellen van de Agenda R&T.

In bijlage 2 zijn de hoofdvragen van het bewonersonderzoek nader toegelicht.

Afrondend hebben wij de volgende vragen voor u:

1. Hebt u aanvullingen en/of inhoudelijke aandachtspunten voor de ontwikkeling van de Agenda Recreatie & Toerisme?
2. Stemt u in met het proces om te komen tot de Agenda Recreatie & Toerisme?
3. Hebt u er behoefte aan om tussentijds (maart 2024) geïnformeerd te worden over de Agenda Recreatie & Toerisme?

Wij zien uit naar de bespreking van de startnotitie en zijn benieuwd naar uw input.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

, voorzitter

, secretaris

Bijlagen:

1. Startnotitie Agenda Recreatie en Toerisme
2. Hoofdvragen bewonersonderzoek

Startnotitie Agenda recreatie en toerisme 2024 - 2028

Een vitale en toekomstbestendige recreatie en toerisme sector (R&T) levert een grote bijdrage aan geluk, welzijn, gezondheid en kwaliteit van leven in onze provincie. R&T is onlosmakelijk verbonden met onze cultuur, erfgoed, landschap en natuur. R&T draagt bovendien bij aan de instandhouding van deze aspecten die zo bepalend zijn voor de aantrekkingskracht van onze provincie. Niet voor niets staat onze provincie bekend als 'Oerprovincie', dé vrijetijdsprovincie en 'Fietsprovincie nr 1'. De sector heeft daarnaast ook een belangrijke directe economische betekenis. Mede dankzij R&T behouden Drentse dorpen en steden hun voorzieningen zoals winkels, horeca, culturele voorzieningen en evenementen. Bovendien zorgt R&T voor werkgelegenheid, bestedingen en inkomen.

Maatschappelijke opgaven: uitdagingen en kansen voor recreatie en toerisme

De vitaliteit en positie van R&T is niet vanzelfsprekend. De aantrekkelijkheid van onze provincie wordt beïnvloed door verschillende maatschappelijke opgaven en de oplossingsrichtingen die we daarvoor bedenken. Denk bijvoorbeeld aan de klimaatverandering, energietransitie, natuurherstel, terugdringen van de stikstofuitstoot en het vergroten van de mentale en fysieke gezondheid van onze inwoners. Deze opgaven zijn van invloed op de vitaliteit van de sector en tegelijkertijd kan R&T ook een bijdrage leveren aan het sociaal-economisch perspectief in relatie tot de opgaven in ons landelijk gebied.

Ontwikkelingen

Het economisch beleid stond de afgelopen decennia primair in het teken van het creëren van werkgelegenheid en economische groei. Een economie met voldoende werkgelegenheid, waarin voor iedereen een passende baan is, blijft in onze ogen, ook in de komende periode belangrijk. De schaarste van de productiefactoren arbeid, energie, grondstoffen en ruimte (om te ondernemen) is in de afgelopen jaren echter fors toegenomen. Het plaatst (toeristische) bedrijven en (maatschappelijke) instellingen voor de uitdaging om slimmer en duurzamer te produceren én voorzieningen en diensten voor eigen inwoners op de lange termijn te borgen. Bovendien vinden we dat (extra) economische activiteiten ook positief moeten bijdragen aan het welzijn en de leefomgeving van inwoners.

De behoefte aan vakantie en reizen blijft groot. De verwachting is dat het aantal binnenlandse en inkomende bezoekers in Nederland (richting 2030) zal stijgen. Daarnaast zien we (mede als gevolg van de Coronacrisis) een herwaardering van een groene omgeving en een groeiende behoefte om buiten in een groene omgeving (actief) te zijn. Gecombineerd met de ruimtevraag vanuit andere functies vraagt dit om een gedegen integrale afweging.

Op dit moment ontbreekt het aan vastgesteld provinciaal R&T beleid. Terwijl de huidige maatschappelijke ontwikkelingen, de opgaven in het landelijk gebied en de ontwikkeling van een nieuwe omgevingsvisie ons juist uitdagen om onze rol te herijken en aan te scherpen. Daarom starten we met het proces om tot een provinciale Agenda R&T te komen.

Rol en taken provincie

De overheid heeft een belangrijke taak om voldoende mogelijkheden en ruimte voor recreatie te borgen. Dit is o.a. verankerd in artikel 22 van de Grondwet: 'de overheid scheidt voorwaarden voor maatschappelijke en culturele ontplooiing en voor vrijetijdsbesteding'. Daarnaast is regionaal economisch beleid, waaronder toeristisch beleid, een autonome kerntaak van de provincie. De provincie werkt hierbij grofweg langs twee sporen. Met het ruimtelijk beleid (omgevingsbeleid) reguleert de provincie gewenste en ongewenste ontwikkelingen. In het R&T beleid heeft de provincie een regisserende, stimulerende en verbindende rol gericht op ontwikkelingen die bijdragen aan een vitale sector en aan de brede welvaartsontwikkeling van onze inwoners. Voor voldoende impact van

het beleid is focus en samenwerking met onze partners op basis van een gedragen langjarige visie essentieel. De provincie heeft een belangrijke rol in het samenbrengen van de partijen en het creëren van de juiste randvoorwaarden voor de sector.

Enkele uitgangspunten voor de Agenda R&T

Bij het opstellen van de Agenda R&T willen we onderstaande uitgangspunten hanteren. Deze komen o.a. voort uit de geschetste opgaven en ontwikkelingen en de opgedane ervaring van de afgelopen jaren.

- We bouwen voort op de visie zoals verwoord in het 'Perspectief op bestemming Drenthe 2030'¹. Meer nog dan voorheen stellen we brede welvaart centraal en de bijdrage die R&T hieraan levert.
- De volgende onderwerpen komen in elk geval aan de orde in de Agenda: dag- en verblijfsrecreatie, recreatieve gebiedsontwikkeling, routes en infrastructuur (m.n. fietsen en wandelen), bestemmingsmanagement², marketing en promotie, duurzaamheid, arbeidsmarkt, onderzoek/data en kennisontwikkeling.
- We leggen in ons beleid logische verbindingen met andere provinciale beleidsterreinen en programma's; zoals economie, sociaal, cultuur, ruimte, natuur, landbouw (agrotourisme), energie en mobiliteit.
- In het kader van de nieuwe Omgevingsvisie en het Drents Programma Landelijk gebied wordt aandacht besteed aan een ruimtelijke vertaling van het R&T beleid en/of een gebiedsgerichte aanpak.
- We benutten het vakmanschap en denkkraft van partners en ondernemers.
- We signaleren o.a. de volgende opgaven/vraagstukken die we in de Agenda nader zullen uitwerken:
  - De toegankelijkheid van natuur en landschap; in natuurgebieden en in onze Nationale Parken is het belangrijk dat vroegtijdig aandacht is voor recreatiemogelijkheden en spreiding van bezoekers;
  - De toegankelijkheid van toeristisch recreatieve voorzieningen voor iedereen;
  - Diversiteit en kwaliteit in het aanbod;
  - Duurzame bereikbaarheid;
  - Duurzaamheid, energieneutraal en/of circulair ondernemen;
  - Biodiversiteit op recreatieterreinen en recreatieparken;
  - De betekenis en rol van technologische innovatie, digitalisering en robotisering; bijvoorbeeld om te helpen krapte op de arbeidsmarkt op te vangen.

Participatie

Het belang van een breed draagvlak voor het provinciaal R&T beleid is groot. Bij de totstandkoming van de Agenda R&T betrekken we onze partners. We organiseren een bijeenkomst met gemeenten en Recreatieschap Drenthe om gezamenlijke ambities te bespreken en de vertaling naar beleid. Daarnaast gaan we in gesprek met ondernemers, branche organisaties, terreinbeherende organisaties en andere relevante partijen in het werkveld om hun visie op R&T in Drenthe op te halen en in gesprek te gaan over het provinciaal beleid. Ook stellen wij voor om via het Drents panel, te onderzoeken wat de vrijetijdsbehoeften van de Drenten zijn en of en zo ja, welke meerwaarde Drenten ervaren van recreatie en toerisme. We gebruiken deze inzichten bij het opstellen van de Agenda R&T. De rol en belang van recreatie en toerisme staat ook vanuit het Rijk, via de 'Samenwerkingstafel',

---

¹ www.bestemmingdrenthe2030.nl

² Met bestemmingsmanagement wordt gewerkt aan een goede balans tussen toeristisch-recreatieve druk enerzijds en draagkracht van een gebied of samenleving anderzijds. De 'juiste balans', en hoe die het beste kan worden bereikt is voor elk gebied anders.

opnieuw op de agenda ('Opgave Gastvrijheidsdomein, Ruimte maken', juni 2023). De komende tijd zullen we deze samenwerking verder vormgeven.

Proces totstandkoming Agenda R&T

De Agenda R&T zal voor de zomer van 2024 aan uw Staten ter besluitvorming worden voorgelegd.

Het proces ziet er op hoofdlijnen als volgt uit:

- Behandeling Startnotitie Agenda R&T in Statencommissie op 10 of 24 januari 2024
- Werkbezoek Provinciale Staten aan Recreatieschap, Marketing Drenthe en Vitale Vakantieparken Drenthe, maart/april 2024 (datum nog n.t.b.).
- Vaststellen Agenda R&T door uw Staten op 29 mei 2024

Bijlage 2

Hoofdvragen bewonersonderzoek naar vrijetijdsbehoeften en perspectief op toerisme in Drenthe

Vrijetijdsbehoeften van Drenten

Landelijke onderzoeken geven inzicht in welke vrijetijdsactiviteiten Nederlanders, waaronder ook Drenten, ondernemen. Ook is er inzicht in de recreatie leefstijlen van onze inwoners. Wat we echter niet weten is welke behoeften onze inwoners hebben, hoe zij het aanbod waarderen, wat ze missen en of ze kunnen vinden wat ze zoeken. We willen daarom deze zaken uitvragen:

- **De waardering van de Drenten op de hoofdcategorieën voor vrijetijdsbesteding** (d.w.z. buitenrecreatie, cultuurbezoek, uit eten, uitgaan, dagje uit, evenementen, natuurbezoek etc.)
- **Verdieping op de belangrijkste vrijetijdsactiviteiten** (denk aan wandelmogelijkheden, fietsen, horecabezzoek) op tevredenheid aanbod, kwaliteit, diversiteit op hoofdcategorieën. Denk ook aan stellingen zoals :
  - o Er is op dit moment genoeg toeristisch-recreatief aanbod in mijn regio
  - o Het toeristisch-recreatief aanbod is van goede kwaliteit
  - o Er is genoeg diversiteit in horeca/toeristisch recreatief/cultureel aanbod
- **Wat wordt gemist qua aanbod/is niet of onvoldoende voorhanden**
- **Omvang/belang** (hoeveel uur per week/hoe belangrijk is de activiteit voor je)
- **Reden wel/niet vrijetijdsactiviteiten ondernemen**
- **Doel/drijfveren/gevolg** (wat brengt het je bv impact vrijetijdsactiviteit op ervaren brede welvaart: ervaren rust, welvaart, gezondheid, persoonlijke ontplooiing,
- **Bereikbaarheid en toegankelijkheid/ inclusiviteit** (is er voldoende inclusief aanbod, max. reisduur, voldoende ruime openingstijden)

Perspectief op toerisme in Drenthe

Het aantal overnachtingen in Drenthe groeit nog altijd. Aan de ene kant levert dat kansen op, zoals meer werkgelegenheid, een sterkere regionale economie, meer levendigheid en het in stand houden van voorzieningen. Aan de andere kant kan toerisme ook zorgen voor overlast. Een leefomgeving en de inwoners van een gebied moeten het aantal toeristen wel aan kunnen. We willen met de sector van toegevoegde waarde zijn en daarom willen we horen wat Drenten vinden van toerisme in hun provincie? Heeft het meer voor- of nadelen? Tot welke kansen leidt het? En in hoeverre zorgt het voor overlast? Kortom, welke invloed heeft toerisme op de brede welvaart in Drenthe? We willen daarom de volgende zaken uitvragen:

- **Algemene mening en houding tav toerisme**
- **Ervaren impact** positief (meerwaarde) en negatief (overlast/drukke/negatieve gevolgen)
- **Mate van afhankelijkheid van toerisme**
- **Vakantiedrag eigen inwoners**
- **Trots op Drenthe, waardering Drenthe**
- **Mate van aanraden aan anderen**
- **Mening over positionering als Oerprovincie**
- **(Gevoel van) betrokkenheid bij beleid**